

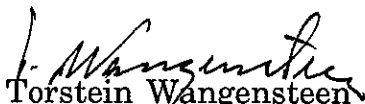
Utnyttelse og ringvirkninger av småvilt- jakten i Vestre Slidre statsallmenning i 1989.	Rapportnr.: 24/91
	Dato: 02.12.1991
Forfatter(e): Bjørn Tore Bækken og Geir Vagstein	Faggruppe: Vilt
Prosjektansvarlig(e): Geir Vagstein	Område Vestre Slidre
Finansiering: Miljøvernavdelingen	Antall sider: 17 + vedlegg
Emneord: Småvilt, ringvirkninger, Vestre Slidre	ISSN - nummer: 0801 - 8367
<p>Sammendrag:</p> <p>For å belyse ringvirkninger ved salg av jaktkort er det gjennomført en spørreundersøkelse blant utenbygds småviltjegere i Vestre Slidre statsallmenning.</p> <p>Disse jegerne la i 1989 igjen en halv million kroner i Vestre Slidre, i underkant av 1 000 kroner pr. jeger.</p> <p>Jegerne ville betale mer for mindre jegertetthet, større sjanse til jaktkort i ønsket tidsperiode, og bedre viltbestand. De ville derimot ikke betale mer for bedret adkomst til jaktterrenget eller bedre overnattingstilbud.</p> <p>Småviltjakta i Vestre Slidre statsallmenning er sterkt utnyttet, og tilfører bygda betydelige inntekter. Et bedret servicetilbud kan kanskje øke inntektene ytterligere.</p>	
<p>Referanse: Bækken, B. T. & Vagstein, G. 1991. Utnyttelse og ringvirkninger av småviltjakten i Vestre Slidre statsallmenning i 1989. Fylkesmannen i Oppland, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 24/91. 17 s. + vedlegg.</p>	

FORORD

Konkurransen om bruk av arealer er stor. I den sammenheng gjøres det ofte forsøk på å finne tall for hva dagens bruk kaster av seg økonomisk. Naturkvaliteter generelt, også dyreliv, er vanskelig å verdisetze. Innen viltforvaltningen er det forsøkt å finne tall for viltets verdi. I denne undersøkelsen er det sett på utnyttelsen av småviltjakta i Vestre Slidre statsallmenning, hvilke ringvirkninger den har for lokalmiljøet, og hvilke faktorer som virker inn på jegernes betalingsvillighet.

Lillehammer, desember 1991

Torstein Wangensteen
Fylkesmiljøvernssjef

Geir Vagstein
Viltforvalter

INNHOOLD

	Side
SAMMENDRAG	
1. INNLEDNING	1
2. METODER OG MATERIALE	2
2.1 Metode	2
2.2 Materiale	2
3. RESULTATER	4
3.1 Årsaker til valg av Vestre Slidre	4
3.2 Tidligere småviltjakt	4
3.3 Hjemsted til jegerne	6
3.4 Aldersfordeling	6
3.5 Boforhold under jakta	7
3.6 Reisetid under jakta	8
3.7 Fordeling av jakt dager	9
3.8 Jaktutbytte	10
3.9 Økonomiske ringvirkninger av jakta	11
3.10 Bedre tilrettelegging	11
4. DISKUSJON	13
4.1 Jegernes valg av jaktområde og hjemstedskommune	13
4.2 Karakteristikk av jegerne og boforhold under jakta	13
4.3 Dager med jakt og jaktutbytte	13
4.4 Økonomiske ringvirkninger	14
4.5 Bedre tilrettelegging	15
5. KONKLUSJON	16
6. LITTERATUR	17
VEDLEGG	
Vedlegg 1. Spørreskjema.	
Vedlegg 2. Rapporter utarbeidet ved miljøvern avdelingen.	

SAMMENDRAG

Salg av jaktkort kan gi betydelige økonomiske ringvirkninger for et lokalsamfunn. For å belyse dette er det gjennomført en spørreundersøkelse blant utenbygds småviltjegere i Vestre Slidre statsallmenning etter jakta i 1989. Tilsammen 442 jegere besvarte spørreskjemaet.

Mange av jegerne hadde jaktet flere år i Vestre Slidre tidligere, og la stor vekt på kjennskap til terrenget når de søkte jakt i Vestre Slidre også i 1989. Adkomst til jaktterreng, tillatelse til å bruke hund, mottakelse i bygda og overnattingsmuligheter var andre faktorer som ble tillagt stor vekt.

Nærmere 40% av jegerne hadde Oslo og Akershus som hjemstedsfylke. Ellers var mange fra Oppland (minus Vestre Slidre), Østfold og Buskerud. Gjennomsnittsalderen på jegerne var 45 år. Andelen kvinnelige jegere var kun 2%.

De fleste jegerne bodde i hytte under jakta. Mange av dem hadde leid eller lånt hytte, mens 27% av jegerne bodde i egen hytte. Nesten alle jegerne bodde i Vestre Slidre under jakta, og hadde kort reise fra bosted til jaktterrenget.

70% av jegerne jakte fugl, mens resten var harejegere. Det var større andel av harejegerne enn fuglejegerne som brukte hund. Hver jeger jaktet gjennomsnittlig 4,7 dager. Fuglejegerne felte gjennomsnittlig 3 ryper hver, mens harejegerne fikk 2 harer hver i snitt. Jaktutbyttet var størst i første jaktperiode.

De utenbygds småviltjegere som jaktet i Vestre Slidre statsallmenning la igjen 510.000 kroner i Vestre Slidre i 1989. 44% av dette beløpet var salg av jaktkort. Hver jeger brukte i gjennomsnitt 1.608 kroner på jakta i 1989, og 965 kroner av dette ble brukt i Vestre Slidre.

Mange jegere var villige til å betale noe mer for jaktkortet hvis de fikk bedre viltbestand, større sjanse til å få jaktkort i ønsket tidsperiode, eller mindre jegertetthet. Jegerne ville ikke betale mer for bedret adkomst til jaktterrenget eller bedre overnattingstilbud.

Småviltjakta i Vestre Slidre statsallmenning synes å være meget godt utnyttet. Økte inntekter som følge av jakta kan neppe hentes ved økt jaktkortsalg. Det kan imidlertid tenkes at det er noe å hente ved utvikling av forskjellige servicetilbud som jegerne vil kunne bruke.

1. INNLEDNING

Det såkalte Berganutvalget ble i 1977 nedsatt av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk der et av mandatene var å kartlegge disponeringen av, og befolkningens adgang til jaktmulighetene i Norge. Eventuelt skulle utvalget også foreslå tiltak for å bedre allmennhetens adgang til jakt. I sin innstilling sier utvalget bl.a. at i statsallmenning, og på statsgrunn, kommunal grunn og fylkeskommunal grunn bør det av vedkommende forvaltningsmyndighet legges til rette for utøvelse av småviltjakt (Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk 1982).

For å motivere grunneiere og rettighetshavere til å legge til rette for jakt kan det være nyttig å få fram jaktas betydning for et lokalsamfunn. Jakta kan gi betydelige inntekter uten at det må til store investeringer i form av inngrep og tilretteleggingskostnader. Det er ofte bare en organisering av utmarka som skal til før man har et attraktivt tilbud.

I årsmelding for Vestre Slidre fjellstyre ble det i 1988 påpekt den betydning småviltjakta har for et lokalsamfunn, bl.a. med tanke på ringvirkninger til ulike serviceinstitusjoner. For å forsøke å få et bedre mål på dette, ble det tatt kontakt med fjelloppsynsmann Harald Ranum i Vestre Slidre for å få gjennomført en spørreundersøkelse om hva småviltjakta i statsallmenningen ga av ringvirkninger i kommunen. Fjellstyret var positive til undersøkelsen, og det ble utarbeidet et spørreskjema. Resultatene av spørreundersøkelsen er presentert i denne rapporten. Fjelloppsynsmann Harald Ranum har vært til god hjelp underveis i arbeidet.

Arealet i statsallmenningen i Vestre Slidre utgjør ca. 200 km², og området ligger sørvest i kommunen, grensende mot Hemsedal i Buskerud. 60 km² ligger høyere enn 1.000 m.o.h. Resten av arealet ligger på fra 800 - 1.000 m.o.h. og omfatter bl.a. 50 km² bjørkeskog, 20 km² vann og vassdrag og 10 km² støler og dyrkingsjord.

2. METODE OG MATERIALE

2.1 Metode

Alle utenbygds småviltjegere som hadde løst jaktkort i Vestre Slidre statsallmenning i 1989 fikk et spørreskjema sammen med jaktkortet (se vedlegg). Jegerne ble bedt om å fylle ut skjemaet og returnere det til fjellstyret innen en gitt tidsfrist. Spørreundersøkelsen gjaldt jaktåret 1989.

Skjemaet var lagt opp slik at en i størst mulig grad kunne svare ved å krysse av i rubrikker med fastsatte svaralternativ, eller oppgi et tall ved f.eks. jaktutbytte og pengeforbruk. På noen av spørsmålene med flere alternative svarmuligheter var det også avsatt plass til andre svar enn de oppsatte mulighetene.

2.2 Materiale

Det ble mottatt totalt 442 besvarte spørreskjemaer. I de regulerte jaktperiodene ble det solgt 420 jaktkort. Vi mottok svar fra 352 av disse jegerne, en svarprosent på 84. Tabell 1 viser antall solgte kort, og svarandel for de ulike jaktperiodene. Noen av jegerne som svarte hadde kjøpt jaktkort i både regulert og uregulert jaktperiode. Disse inngår i tabell 1. Antall svar fra jegere som kun hadde kjøpt jaktkort i uregulert periode er vist i tabell 2. Vi har ikke nøyaktig tall på antall utenbygds jegere som kjøpte jaktkort i uregulert periode, men kun antall kort solgt. Dersom en regner samme svarprosent for disse som i regulert jaktperiode, så var det 530 utenbygds småviltjegere som kjøpte jaktkort i Vestre Slidre statsallmenning i 1989.

Tabell 1. Antall solgte jaktkort til utenbygds jegere, antall svar og svarprosent for de ulike kategorier i regulert jaktperiode.

JAKTPERIODE	Kortpris (kr)	Antall kort solgt	Antall svar	Svarprosent
1. periode med hund (15.09-19.09)	450	100	92	92
1. periode uten hund	350	50	47	94
2. periode med hund (20.09-24.09)	400	100	78	78
2. periode uten hund	300	50	35	70
3. periode med harehund (05.10-11.10)	450	120	100	83
Sum		420	352	84

Tabell 2. Antall svar fra utenbygds jegere med jaktkort i uregulert periode fordelt på hver enkelt periode og korttype.

Korttype	Kortpris (kr)	Antall svar
1 måned m/hund	500	4
1 uke m/hund	250	18
2 dager m/hund	125	25
1 måned u/hund	400	1
1 uke u/hund	200	19
2 dager u/hund	100	14
Ukjent		9
Sum		90

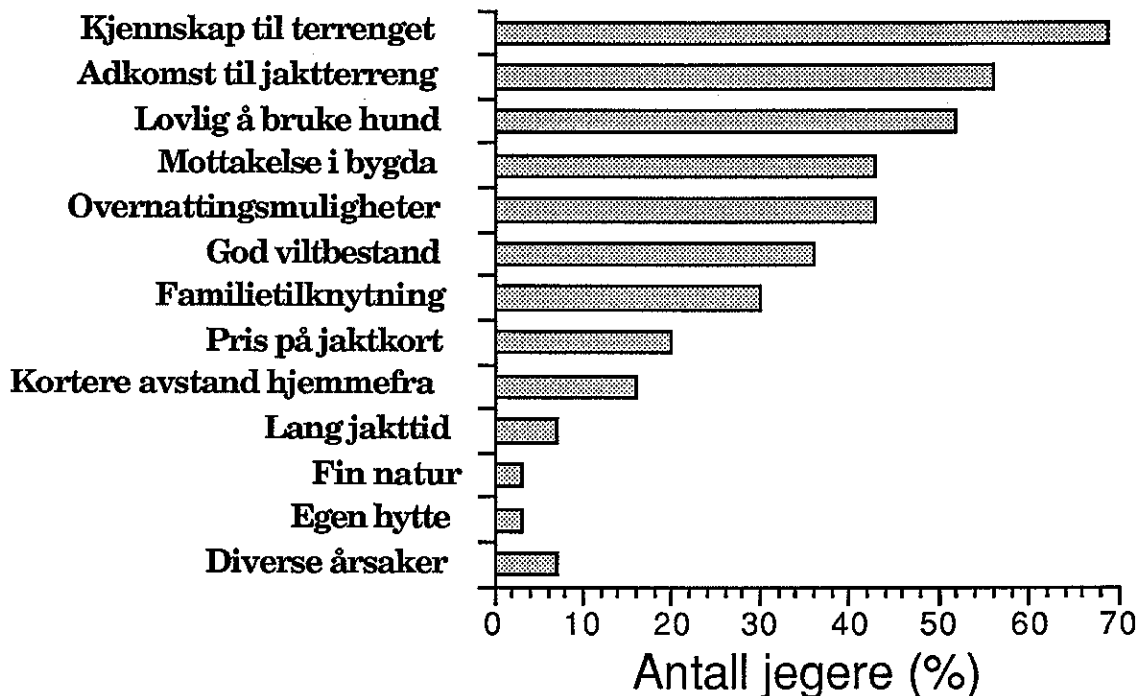
Alle svarskjemaene ble gjennomgått og svarene ble lagt inn i programmet FileMaker for databehandling. Noen få skjemaer inneholdt så ufullstendige eller motstridende opplysninger at de ble forkastet. På en del skjemaer var ikke alle spørsmål besvart, slik at antall svar på de enkelte spørsmål vil variere noe.

3. RESULTATER

3.1 Årsaker til valg av Vestre Slidre

På spørsmål om jegerne hadde søkt jakt andre steder enn i Vestre Slidre statsallmenning svarte 117 jegere at de hadde søkt om jakt andre steder. 110 av disse fikk jakt andre steder og benyttet seg også av det.

409 jegere hadde besvart spørsmålet om hvorfor Vestre Slidre statsallmenning ble valgt dersom man hadde valgmuligheter til jakt andre steder i 1989. Dette spørsmålet var tiltenkt de som hadde fått jaktkort andre steder enn i Vestre Slidre. De fleste jegerne besvarte imidlertid dette spørsmålet, og nesten alle som hadde valgmuligheter jaktet også andre steder enn i Vestre Slidre statsallmenning. Svarene her bør derfor ses på som uttrykk for hva jegerne mener er attraktivt med Vestre Slidre. Alle svarene er sammenstilt i figur 1. Kjennskap til terrenget, adkomst til jaktterreng, og muligheten til å bruke hund er faktorer som har en svarprosent høyere enn 50.

Figur 1. Andel av utenbygds jegere som har oppgitt forskjellige årsaker til valg av Vestre Slidre statsallmenning som jaktterreng. n=409.

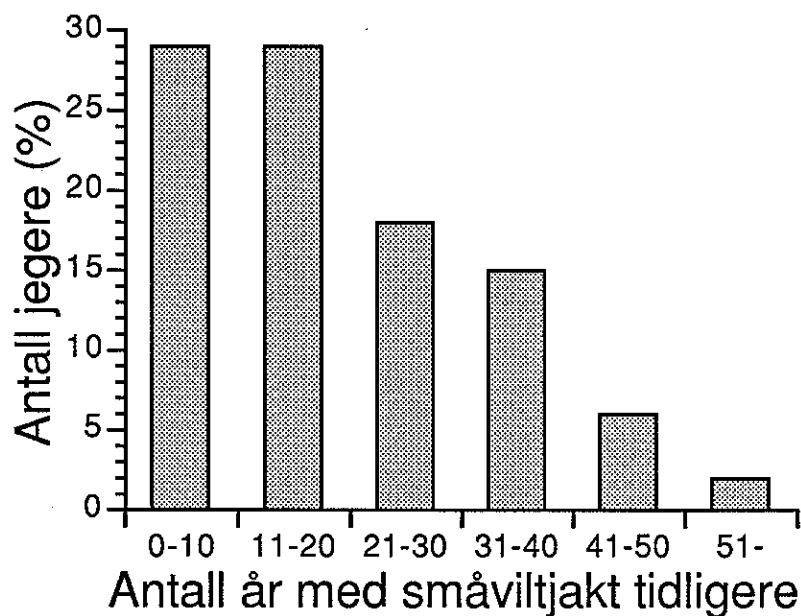
3.2 Tidligere småviltjakt

Det ble spurt om hvor mange år jegerne hadde jaktet småvilt tidligere, og hvor mange år av disse i Vestre Slidre.

Figur 2 viser hvor mange år jegerne tidligere har drevet med småviltjakt. Kun én jeger hadde ikke jaktet småvilt tidligere, mens over 70% av jegerne hadde

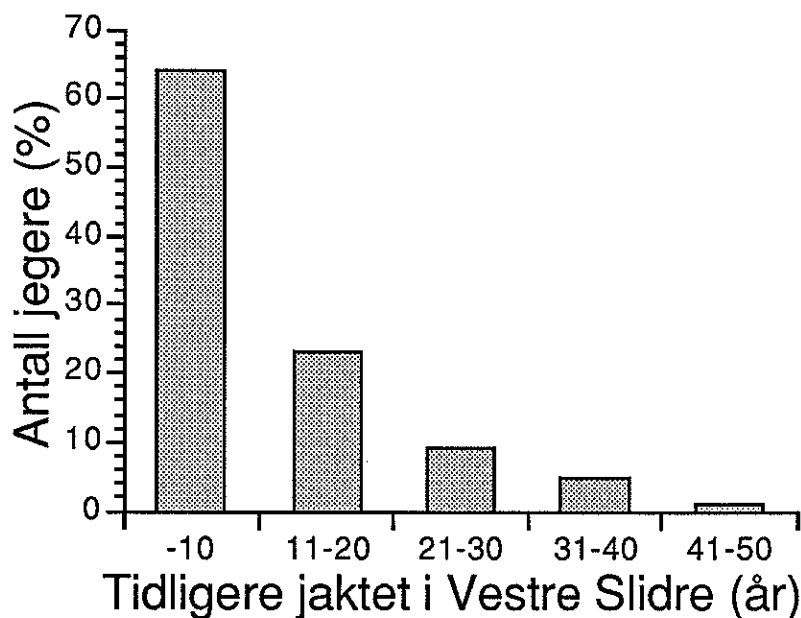

jaktet småvilt mer enn 10 år. Vel 40% hadde også jaktet småvilt i mer enn 20 år.

Figur 2. Fordeling av antall år utenbygdsjegerne i Vestre Slidre i 1989 tidligere har jaktet småvilt. n=421.

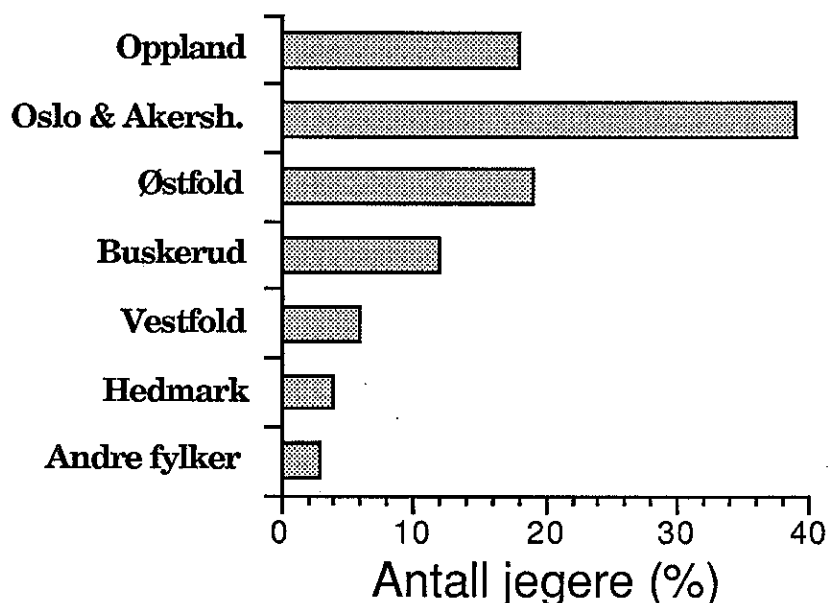
82% av jegerne hadde tidligere jaktet i Vestre Slidre statsallmenning. Av disse igjen hadde ca. 1/3 jaktet her i mer enn 10 år (se figur 3). 15 jegere jaktet også på privat grunn i Vestre Slidre, i tillegg til i statsallmenningen. Det synes som om man har en ganske stabil jegermasse i Vestre Slidre statsallmenning.

Figur 3. Antall år utenbygdsjegerne har jaktet i Vestre Slidre tidligere. n=355.

3.3 Hjemsted til jegerne

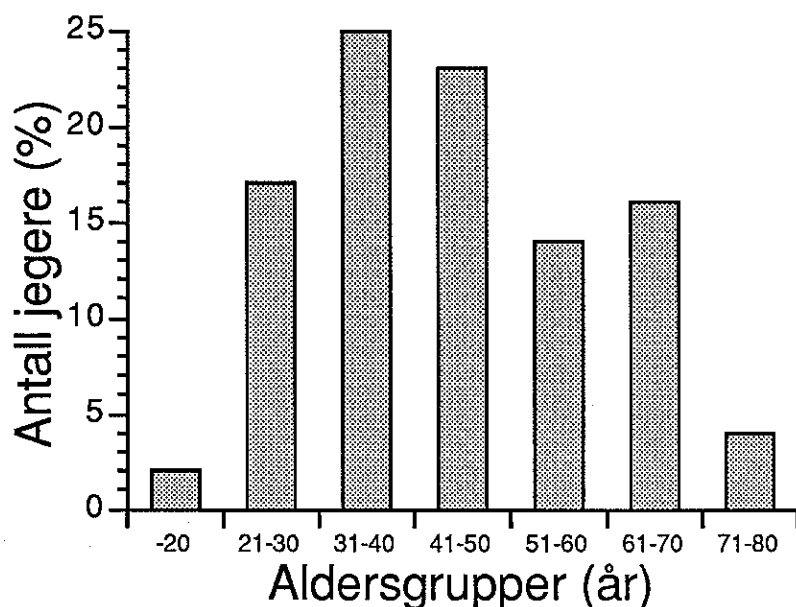
Det ble spurt om hjemstedet til jegerne, og nesten 40% av dem var hjemmehørende i Oslo & Akershus, mens 18% var fra Oppland (figur 4). Også fra Østfold og Buskerud var det mange jegere. Det er verdt å merke seg at kun 18 jegere var hjemmehørende i en av nabokommunene til Vestre Slidre. Alle disse var fra Nord-Aurdal. Tidligere undersøkelser har vist at Oppland, som er et stort turistfylke, også har en stor tilstrømming av jegere fra andre fylker. Denne undersøkelsen underbygger dette ytterligere.

Figur 4. Utenbygds småviltjegere i Vestre Slidre statsallmenning i 1989 fordelt på hjemstedsfylke. n=427.

3.4 Aldersfordeling

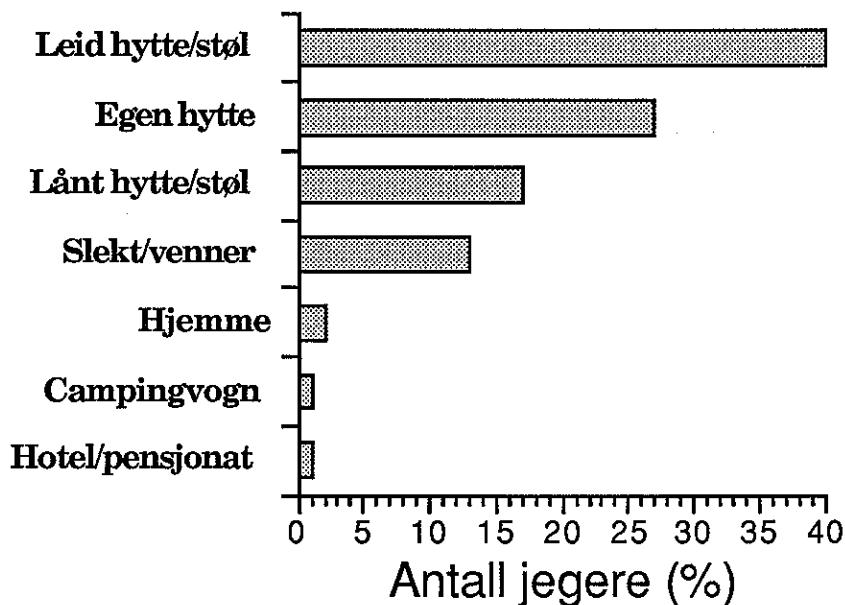
Av de mottatte svarene var 420 personer menn, mens det kun var 8 kvinner. Dette er en andel på bare 2%. Figur 5 viser aldersfordelingen hos jegerne. Omtrent halvparten av jegerne tilhørte aldersgruppen 31-50 år. Gjennomsnittsalderen av alle jegerne var ca. 45 år. De kvinnelige jegerne hadde en gjennomsnittsalder på 30 år.

Figur 5. Aldersfordeling hos utenbygds småviltjegere i Vestre Slidre statsallmenning i 1989. n=436.

3.5 Boforhold under jakta

40% av jegerne bodde i leid hytte eller støl under jakta (figur 6), mens 27% bodde i egen hytte. De fleste andre bodde enten gratis i lånt hytte/støl eller hos slekt og venner. Blant de som hadde egen hytte var det klart flest fra Oslo & Akershus (jf. figur 4).

Figur 6. Boforhold for utenbygds småviltjegere i Vestre Slidre statsallmenning under jakta i 1989. n=434.

Av 429 jegere bodde 401 i Vestre Slidre under jakta, mens 28 bodde i Nord-Aurdal. 18 jegere var hjemmehørende i Nord-Aurdal, men bare 5 av disse bodde i Nord-Aurdal i jakta.

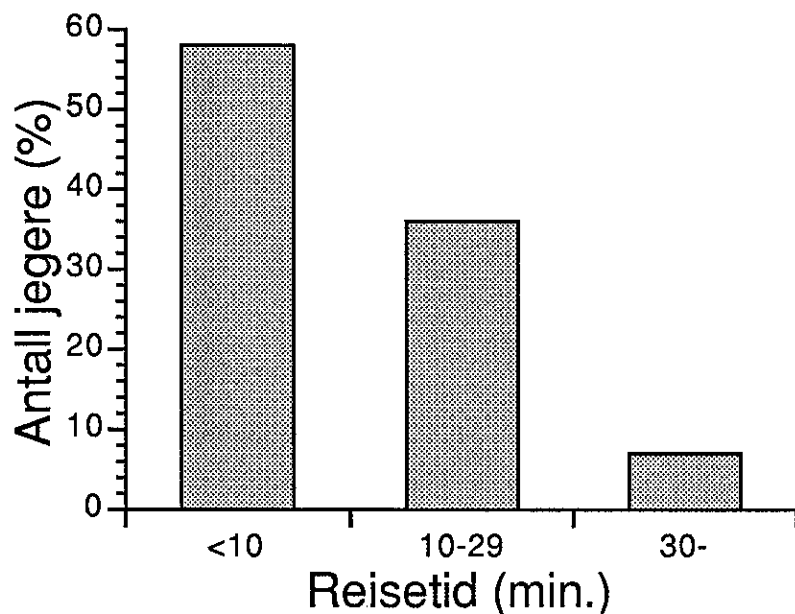
Over halvparten av de med egen hytte har svart at jaktmulighetene ble tillagt stor betydning ved anskaffelse av hytta (tabell 3), mens nesten en tredjedel tilla jaktmulighetene mindre eller ingen betydning. Av de jegerne som hadde leid hytte eller støl hadde 76% leid den kun for jakta.

Tabell 3. Betydningen av jaktmulighetene ved anskaffelse av egen hytte i Vestre Slidre.

	Antall jegere	%
Stor betydning	67	59
Mindre betydning	14	12
Ingen betydning	19	17
Vet ikke	13	12
Sum	113	100

3.6 Reisetid under jakta

Jegerne ble bedt om å angi hvor lang daglig reisetid de hadde hver vei fra bosted under jakta til jaktterrenget. Hele 94% av jegerne hadde mindre enn en 1/2 times reisetid fra bosted til jaktterrenget (figur 7). 58% av jegerne hadde også mindre enn 10 minutter daglig reise hver vei. Adkomst til jaktterrenge fra bosted må kunne sies å være meget god.

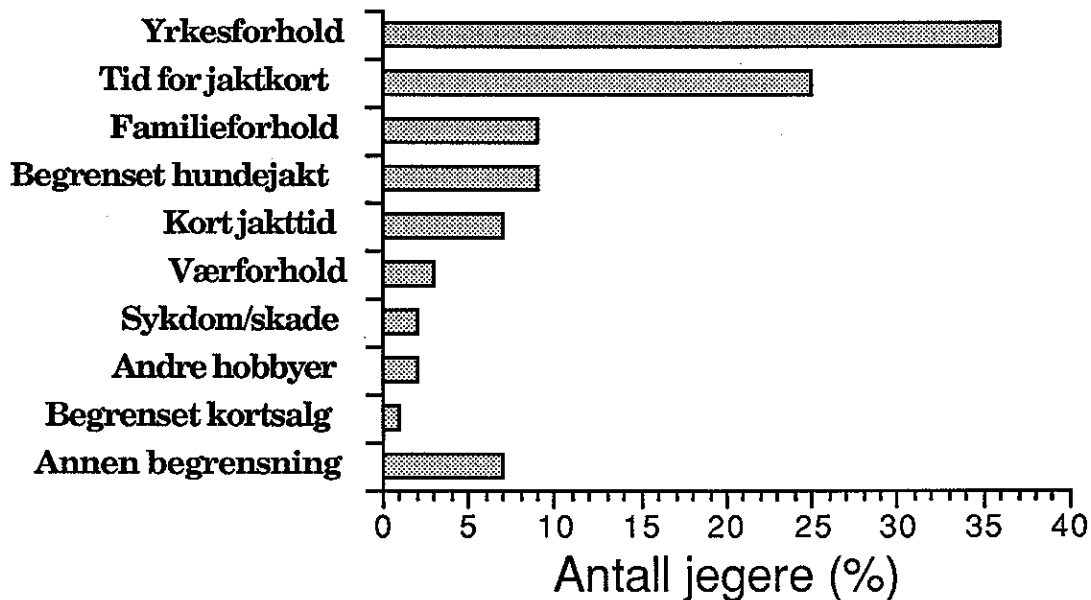

Figur 7. Daglig reisetid hver vei fra bosted i jakta til jaktterreng for utenbygds småviltjegere i Vestre Slidre statsallmenning under jakta i 1989. n=435.

3.7 Fordeling av jaktdager

70% av jegerne jaktet først og fremst fugl, mens resten var harejegere. Noen jegere jaktet både fugl og hare. Gjennomsnittlig antall jaktdager for alle jegerne var 4,7 dager. Harejegerne jaktet i gjennomsnitt litt lengre enn rypejegerne, henholdsvis 5,6 og 4,2 dager. Hele 86% av harejegerne brukte hund under jakta, mens 66% av fuglejegerne jaktet med hund. Det var ingen forskjell på antall jaktdager hos rypejegerne mellom første og andre regulerte jaktperiode.

54% av jegerne svarte at de ikke fikk jaktet så mye som de ønsket i Vestre Slidre i 1989. Figur 8 viser de viktigste årsakene til dette. Yrkesforhold, og perioden de fikk jaktkort hadde størst betydning. Begrensning i kortsalg ble derimot tillagt liten betydning.

Figur 8. Årsaker til at utenbygdsjegerne ikke fikk jaktet så mye de ønsket i Vestre Slidre i 1989. n=253.

3.8 Jaktutbytte

Tabell 4 viser jaktutbyttet fra småviltjakta i Vestre Slidre i 1989. Hele 84% av harene ble skutt ved bruk av hund, mens ca. 60% av rypene ble felt av jegere med hund. Fuglejegerne felte gjennomsnittlig 3 ryper hver, mens harejegerne fikk 2 harer hver i snitt.

Tabell 4. Jaktutbytte for utenbygds jegere som besvarte spørreundersøkelsen, henholdsvis med og uten hund, fordelt på viltart. Tallene i parentes er beregnet for alle utenbygds jegere og er hentet fra årsberetning for 1989 fra Vestre Slidre fjellstyre.

	JAKTUTBYTTE		TOTALT
	med hund	uten hund	
Rype	595 (829)	353 (602)	948 (1431)
Orrfugl	54 (87)	38 (54)	92 (141)
Hare	235 (290)	44 (71)	279 (361)

Av rypejegerne som besvarte spørreundersøkelsen fikk de som jaktet uten hund gjennomsnittlig flere ryper enn de som jaktet med hund, henholdsvis 3,2 og 1,9 ryper pr. jeger. Hvis en kun ser på de jegerne som fikk rype er gjennomsnittstallene noe høyere, med et snitt på 4,5 ryper pr. jeger. Her er det imidlertid ingen forskjell i utbyttet mellom jegere med og uten hund.

For jegere som fikk rype var utbyttet størst for de som jaktet i første periode (15.09-19.09) med 5,1 ryper pr. jeger. 40% av alle rypene som ble skutt ifølge denne undersøkelsen, ble skutt i løpet av disse 5 første jaktdagene. I den andre jaktperioden (20.09-24.09) var tallet 3,4 ryper pr. jeger.

3.9 Økonomiske ringvirkninger av jakta

Jegerne ble bedt om å angi hvor mye penger de brukte til forskjellige ting iforbindelse med jakta, og hvor stor andel av dette de brukte i Vestre Slidre kommune. Tabell 5 viser hvor mye penger utenbygds småviltjegere brukte i forbindelse med jakta i Vestre Slidre statsallmenning i 1989. Ca. 60% av pengene ble brukt i Vestre Slidre. Det var liten forskjell i pengeforbruk mellom fuglejegere og harejegere.

Tabell 5. Gjennomsnittlig pengeforbruk pr. jeger (kroner) til jakta fordelt på harejegere og fuglejegere, og andel brukt i Vestre Slidre.

	Harejegere	Fuglejegere	Alle jegere
Totalbeløp pr. jeger	1.524,-	1.637,-	1.608,-
Andel brukt i Vestre Slidre	932,-	993,-	965,-

Dersom en regner med at 530 utenbygds småviltjegere kjøpte jaktkort i Vestre Slidre statsallmenning i 1989 så brukte disse ca. 850.000 kroner til jakta. Av dette beløpet ble 510.000 kroner brukt i Vestre Slidre, hvorav salg av jaktkort utgjorde 225.000 kroner. Jegerne betalte da i gjennomsnitt 420 kroner hver for jaktkort, tilsvarende 44% av det totale beløpet brukt i Vestre Slidre. Ca. 290 kroner pr. jeger gikk til reise inkludert bompenger. Resten av pengeforbruket var fordelt på husvære, patroner, mat etc. Til sammenligning beløp salg av jaktkort i statsallmenningen til innenbygds jegere seg til kun ca. 17.000 kroner. Dette var fordelt på 70 solgte jaktkort, hvorav 64 sesongkort.

3.10 Bedre tilrettelegging

Det ble spurt om jegerne var villige til å betale mer for jaktkortet hvis jakttilbudet ble bedre tilrettelagt. Svarene er presentert i tabell 6.

Tabell 6. Vilje hos jegerne til å betale mer for jaktkortet hvis enkelte forhold ble bedre tilrettelagt.

	<u>Antall svar</u>	
	Ja	Nei
Bedre viltbestand	201	74
Større sjanse til jaktkort i ønsket tidsperiode	193	89
Mindre jegertetthet	167	113
Mindre begrensning på jakt m/hund	83	138
Bedre adkomst til jaktterrenget	9	196
Bedre overnattingstilbud	3	168

Bedre viltbestand, større sjanse til passende jaktkort, og mindre jegertetthet ville mange jegere betale noe mer for, selv om også en del jegere ikke var villig til å betale mer for dette. Her var det altså noe forskjellige meninger. De mest entydige svarene ble gitt på spørsmålene om bedre adkomst til jaktterrenget og bedre overnattingstilbud. Mange jegere svarte nei på spørsmål om de var villige til å betale mer for en bedring av disse forholdene, mens nesten ingen jegere hadde svart ja på dette spørsmålet.

4. DISKUSJON

4.1 Jegernes valg av jaktområde og hjemstedskommune

En stor andel av småviltjegerne i Vestre Slidre statsallmenning i 1989 var erfarne jegere som hadde jaktet i mange år, også mange år i Vestre Slidre. Dette kommer til uttrykk også i årsakene til at nettopp Vestre Slidre ble valgt. Over 70 % av jegerne har oppgitt at kjennskap til terrenget var en årsak til at Vestre Slidre statsallmenning ble valgt. Dette tilsier at de samme jegerne i stor grad kommer tilbake til Vestre Slidre år etter år.

40% av jegerne var hjemmehørende i Oslo og Akershus, som grenser mot Oppland. Hvis en ser Oslo og Akershus under ett er det det området i landet med absolutt flest jegere (Statistisk Sentralbyrå 1991), samtidig som det her er knapphet på arealer tilgjengelig for jakt. Jegere derifra må derfor i stor grad søke jakt i andre fylker. Buskerud og Hedmark fylker grenser også mot Oppland, og har mange jegere. Disse fylkene har derimot store utmarksarealer selv, og jegere fra disse fylkene er derfor i mindre grad avhengig av å reise ut av fylket for å få tilgang på jakt. En undersøkelse blant jegere i Oslo og Akershus viste at etter Hedmark var Oppland det viktigste jaktfylket for disse (Pedersen et al. 1991).

4.2 Karakteristikk av jegerne og boforhold under jakta

Kun 2% av jegerne i Vestre Slidre var kvinner. Dette er i samsvar med forholdet på landsbasis de siste årene (Statistisk Sentralbyrå 1991). Aldersfordelingen hos jegerne var i overensstemmelse med fordelingen på landsbasis med at de fleste jegerne var i aldersgruppen 30-50 år. Derimot var det en forskyvning mellom yngre og eldre jegere. Blant småviltjegerne i Vestre Slidre statsallmenning var det forholdsvis færre under 30 år, og tilsvarende flere over 50 år enn landsgjennomsnittet.

Over 80% av småviltjegerne i Vestre Slidre bodde i hytter eller støler under jakta, og mange av dem i leid hytte. Svært få jegere bodde i campingvogn eller på hotell/pensjonat. Dette tyder på at tilgangen på hytter til leie er god, og at få er avhengig av å bo f.eks. i campingvogn. Jegere fra Oslo og Akershus som jaktet utenfor fylket (inkludert Oppland) bodde også for en stor del i hytter, men her var andelen som bodde hos bekjente mye større enn i Vestre Slidre (Pedersen et al. 1991).

Daglig reisetid mellom bosted under jakta og jaktterrenget var for de fleste jegerne svært kort. Dette tilsier at jegerne i stor grad bodde innenfor eller like inntil statsallmenningen. Mange av de med egen hytte har også tillagt jaktmulighetene stor betydning ved anskaffelse av hytta.

4.3 Dager med jakt og jaktutbytte

Harejegerne jaktet gjennomsnittlig noe lengre enn fuglejegerne. Dette kan forklares med at jaktkort i regulert jaktperiode gjaldt i 7 dager for jakt med harehund, mot 5 dager med fuglehund. De fleste jegerne som kjøpte jaktkort i

uregulert periode kjøpte 2-dagers kort. Hos jegere fra Oslo og Akershus som jaktet utenfor fylket var det en noe større andel av harejegerne enn av rypejegerne som jaktet 5 dager eller mer (Pedersen et al. 1991). I en undersøkelse blant jegere i Møre og Romsdal fant man at småviltjegere innen fylket brukte gjennomsnittlig 9,6 dager til jakt (Børset et al. 1990).

De jegerne som felte rype i Vestre Slidre statsallmenning fikk gjennomsnittlig 4,5 ryper hver. Jegere fra Oslo og Akershus som jaktet i andre fylker (de fleste i Oppland og Hedmark), og fikk rype, felte gjennomsnittlig 9 ryper hver i jaktseasonen 1989 (Pedersen et al. 1991). Ser en landet under ett ligger tallet ennå litt høyere. Her fikk hver jeger som felte rype gjennomsnittlig 10 ryper i 1989 (Statistisk Sentralbyrå 1991). Dette kan kan imidlertid ikke sammenlignes direkte, da tallene både fra Oslo og Akerhus og hele landet er basert på noen flere jakt dager enn for Vestre Slidre.

Det er verdt å legge merke til at antall felte ryper pr. jeger var 50% høyere for de som jaktet i første periode kontra andre periode. Antall solgte jaktkort og jaktinnsats pr. jeger var likt i begge perioder. Det var imidlertid en noe lavere svarprosent fra jegerne i andre periode enn fra den første. Det er uvisst om noen av jegerne som fikk tildelt den andre jaktperioden ikke benyttet muligheten.

4.4 Økonomiske ringvirkninger

Utenbygds småviltjegere legger igjen over en halv million kroner i Vestre Slidre i løpet av jaktseasonen. Dette utgjør i overkant av 200 kroner pr. innbygger i kommunen. Mesteparten av disse pengene var inntekter til fjellstyret ved salg av jaktkort. Vestre Slidre fjellstyre innvilget i 1989 diverse tilskudd som samlet tilsvarte inntektene ved jaktkortsalget. Mesteparten av tilskuddene gikk til forskjellige stølsveier.

Av utgifter til jakta som jegerne hadde utenom Vestre Slidre gikk mesteparten til slike ting som skytetrening, utgifter til hund og fysisk trening. Dette er aktiviteter som også foregår utenfor jakttida, og som for utenbygds jegere vil være unaturlig å gjøre i Vestre Slidre.

En såvidt stor andel som 290 kroner pr. jeger var oppgitt brukt til reise inkludert bompenger i Vestre Slidre. Fjelloppsynsmann Ranum har anslått at bompengeutgifter neppe overstiger 50 kroner pr. jeger, og flesteparten av jegerne hadde kort reiseavstand mellom hytte og jaktterreng. En del jegere hadde oppgitt svært høye beløp her, og sannsynligvis inkludert reise mellom hjemsted og Vestre Slidre, noe som kan forklare det høye gjennomsnittsbeløpet.

Ca. 250 kroner pr. jeger gikk til husvære, mat, patroner etc. Dette kan synes lite når jegerne jaktet gjennomsnittlig nærmere 5 dager hver. Imidlertid bodde hele 57% av jegerne i enten egen hytte, lånt hytte/støl, eller hos slekt og venner. Disse hadde da ingen utgifter til husvære.

En vet ingenting om hvor stor andel av dagligvarer som mat etc. som ble kjøpt i Vestre Slidre. To forretninger i distriktet har imidlertid påpekt som positivt at den forlengede jakttida fra 15/10 til 15/11 har medført økt trafikk og omsetning i

en ellers stille tid. De håper derfor at denne jakttida vil vedvare. Dette viser at jegerne bruker en del penger på dagligvarer i Vestre Slidre, og at dette anses å være av betydning for distriktet.

Ringvirkningene av jakta er imidlertid betydelig større enn det denne undersøkelsen viser. Mange av de som har egen hytte i Vestre Slidre tillia jaktmulighetene stor betydning ved anskaffelsen av hytta. Disse tilbringer sannsynligvis mer tid i kommunen enn bare i jakttida. Utgifter i forbindelse med egen hytte og oppholdsutgifter i Vestre Slidre utenom jakta kommer ikke fram i denne undersøkelsen.

4.5 Bedre tilrettelegging

Mange jegere kunne tenke seg å betale noe mer for både mindre jegertetthet, og samtidig større sjanse til jaktkort i ønsket tidsperiode. Dette er tildels motstridende ønsker. Av de som ville betale mer for mindre jegertetthet ville halvparten av disse også betale mer for å øke sjansen til mer passende jaktperiode. Ca. 30% av de som søkte om fuglejakt fikk jaktkort i første periode, og færre tildelte jaktkort vil redusere denne prosenten ytterligere.

I de to første fuglejaktperiodene er det inntil 150 jegere samtidig i terrenget. Totalarealet i statsallmenningen er 200.000 dekar, og hver jeger har da i snitt 1.300 dekar til disposisjon. Sesongen 1978-79 var beregnet areal pr. jeger pr. sesong i statsallmenningene i Oppland 1.400 dekar, mens det for landet sett under ett var 1.710 dekar (Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk 1982). Dette tallet er imidlertid basert på arealet av statsallmenninger tilgjengelig til småviltjakt, og antall solgte kort. Da jakta ofte er delt opp i adskilte jaktperioder vil det reelle arealet pr. jeger være en del høyere enn beregningene ovenfor tilsier. Med samme beregningsmåte for Vestre Slidre statsallmenning var det i 1989 tilgjengelig 234 dekar pr. jeger pr. sesong. I nabokommunen Øystre Slidre ble det i 1989 utstedt 620 småviltjaktkort på et areal på 550.000 dekar, tilsvarende 887 dekar pr. jeger pr. sesong. Dette viser at det i Vestre Slidre statsallmenning er en jegertetthet langt over gjennomsnittet både i Oppland og for hele landet. På tross av dette synes jakttilbudet i Vestre Slidre statsallmenning å være attraktivt. Av de som søkte og fikk jakt andre steder jaktet nesten samtlige både i Vestre Slidre og i de andre områdene de fikk jaktkort.

Jegerne svarte helt entydig at de ikke ville betale noe mer for en bedring i adkomsten til jaktterrenget og i overnattingstilbudet. Dette skulle tilsi at tilbudet på disse områdene er godt nok, og at det ikke er noe ønske fra jegerne om flere hytter og veier. Det skal derimot legges til at en stor andel av jegerne hadde oppgitt bl.a. godt tilbud på disse områdene som årsaker til valget av Vestre Slidre. Mange var villige til å betale mer for bedre viltbestand. Båndlegging av areal til veier og hytter vil redusere det arealet som er tilgjengelig til viltproduksjon, og kan føre til en generelt dårligere viltbestand. Her kommer også forstyrrelsesmomentet inn, da bedre tilrettelegging for ferdsel kan føre til økt trafikk også andre deler av året.

5. KONKLUSJON

De pengene som jegerne bruker til jakta og som ikke blir lagt igjen i Vestre Slidre er til gjøremål som er mest naturlig å gjøre på hjemstedet. I tillegg til jaktkort, husvære, bompenger etc. ser det ut til at de fleste jegerne også handler dagligvarer i Vestre Slidre under jakta. Mulighetene for å øke inntektene direkte fra jakta er da enten å selge flere jaktkort, og/eller øke prisen på jaktkortet.

Mange av jegerne har uttrykt ønske om mindre jegertetthet, og er også villige til å betale noe for dette. Sammenlignet med andre områder synes tettheten av jegere å være spesielt høy i Vestre Slidre. En vesentlig økning i antall jaktkort innenfor dagens jakttider er derfor neppe aktuelt. Ut fra antall felte ryper pr. jaktdag er det imidlertid ingenting som tyder på at jakttrykket på rypebestanden er for høyt.

Høyere jaktkortpris er etter jegernes ønske mest aktuelt mot en reduksjon i antall solgte kort. Dette vil neppe bidra til å øke totalinntektene i særlig grad. Et alternativ for å øke antall solgte kort noe kan være å forlenge jakttida, eller dele opp dagens jakttid i flere regulerte perioder. Det kan imidlertid stilles spørsmål ved om dette vil bli noe bedre tilbud til jegerne, eller om det i det hele tatt er ønsket. En må også ta i betraktning at utmarka har andre brukergrupper enn jegere.

En vurderer det som at småviltjakta i Vestre Slidre statsallmenning er sterkt utnyttet i dag, og bygda tilføres betydelige inntekter som følge av denne jakta. Ytterligere inntekter kan kanskje hentes ved å se på om det er mulig å bedre servicetilbudene for jegerne, f.eks. åpningstider for dagligvarehandel, bedrifter med matservering o.l. En nærliggende mulighet kan også være at private grunneiere går sammen for å organisere et jakttilbud på linje med statsallmenningen.

6. LITTERATUR

Børset, A., Lucasen, U. & Strøm, A. M. 1990. Spørreundersøkelse blant jegere i Møre og Romsdal. Rapport nr. 8 1990. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernnavdelingen. 64 s.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. 1982. Befolkningens adgang til jakt i Norge. 274 s.

Pedersen, H. B., Oppegård, B. & Wilberg, J. H. 1991. Jegerne i Akershus og Oslo - hvem, hva, hvor. Rapport nr. 1/91. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, miljøvernnavdelingen. 37 s.

Statistisk Sentralbyrå. 1991. Jaktstatistikk 1990. Norges Offisielle Statistikk NOS B 993. 56 s.

SPØRRESKJEMA TIL UTENBYGDS SMÅVILTJEGERE I
VESTRE SLIDRE STATSALLMENNING

Fyll ut eller kryss av i riktig rute.

1. Hvor mange dager var du på småviltjakt i Vestre Slidre statsallmenning i år?

Antall dager : .....dager

2. Hvor mange av disse dagene var du på: Harejakt?.....dager
Fuglejakt? .....dager
3. Jaktet du : Med hund? Uten hund?
4. Hva ble jaktutbyttet?.....
- 5a. Bodde du i Vestre Slidre under småviltjakta i år? Ja Nei
- 5b. Hvis nei, hvilken kommune bodde du i? .....kommune.
6. Hvor lang daglig reise hadde du hver vei til jaktterrenget fra der du bodde under jakta? ¹ ² ³ ⁴
Under 10 min. ,10-29 min. ,30-59 min. ,1 time og mer .
7. Hvor mye penger brukte du før småviltjakta til:
Skytetrening ca. kr. ....
Trening av hund ca. kr. ....
Fysisk trening med tanke på jakta ca. kr. ....
I alt ca. kr. ....
Hvor mye av disse pengene ble brukt i Vestre Slidre? Ca. kr. ....
8. Hvor mye penger brukte du i forbindelse med selve småviltjakta og jaktoppholdet i Vestre Slidre i år?
Jaktkort ca. kr. ....
Patroner ca. kr. ....
Reiser inkl. bompenger i Vestre Slidre ca. kr. ....
Husvære ca. kr. ....
Mat, drikkevarer, tobakk ca. kr. ....
Klær og sko ca. kr. ....
Hundeutstyr, hundemat ca. kr. ....
Besøk på kafe, bevertningssted ca. kr. ....
Andre utgifter. Hvilke? :..... ca. kr. ....
I alt ca. kr. ....
Hvor mye av disse pengene ble brukt i Vestre Slidre? Ca. kr. ....

9. Hvordan bodde du under jakta?
 Hjemme
 Egen hytte
 Leid hytte
 Leid støl
 Lånt hytte/støl (uten betaling)
 Hotel/pensjonat
 Hos slekt/venner
 Telt
 Campingvogn
 Annet. Hva da? :.....
10. Til de med egen hytte. Hadde jaktmulighetene i Vestre Slidre betydning når hytta ble anskaffet?
 Stor betydning
 Mindre betydning
 Ingen betydning
 Vet ikke
11. Til de som bodde på leid hytte eller støl. Var dette hytte eller støl som du har leid for lengre tid enn småviltjakta?
 Ja Nei

12a. Fikk du jaktet så mye som du ønsket på småvilt i Vestere Slidre i år?

1 Ja

2 Nei

12b. Hvis du svarer nei, hadde noen av følgende forhold stor eller mindre betydning for at du ikke fikk jaktet så mye som du ønsket:

	1	2	3
	Stor	Noe	Ingen
	betydn.	betydn.	betydn.
Familieforpliktelser	☐	☐	☐
Yrkesforpliktelser	☐	☐	☐
Begrenset mulighet for bruk av hund	☐	☐	☐
Fikk ikke jaktkort i tid som passet	☐	☐	☐
Opptatt med andre hobbyer	☐	☐	☐
Annet. Hva da?	☐	☐	☐

13. Hvor mange år har du jaktet småvilt? .....år.

14a. Til de som har jaktet tidligere: Har du jaktet småvilt i Vestre Slidre statsallmennig tidligere?

1 Ja

2 Nei

14b. Hvis ja: Hvor mange år? .....år.

15. Jaktet du småvilt i år bare i statsallmenningen eller også på privat grunn i Vestre Slidre?

1 Bare i i statsallmenningen

2 Også på privat grunn

16a. Søkte du om småviltjakt også andre steder enn i Vestre Slidre statsallmenning?

1 Ja

2 Nei

16b. Hvis ja: Fikk du jaktkort andre steder?

1 Nei, bare i Vestre Slidre statsallmenning

2 Ja, men benyttet ikke muligheten

3 Ja, og jeg jaktet også i.....(oppgi område)

17. Hvis du hadde valgmuligheter i 1989: Hva vil du si var de viktigste årsakene til at du valgte Vestre Slidre statsallmenning i år?

1 Kortere avstand hjemmefra

1 Lettere adkomst til jaktterrenget fra overnattingssted

1 God viltbestand

1 Pris på jaktkort

1 Gode overnattingsmuligheter

1 God mottakelse blant bygdefolk i jaktområdet

1 Kjennskap til terrenget

1 Lovlig å bruke hund

1 Familien har tilknytning til området

1 Lang jakttid

1 Andre forhold. Hvilke?: .....

18. Hvis tilbudet i Vestre Slidre statsallmenning blir bedre tilrettelagt på en eller flere av følgende måter, ville du da være villig til å betale noe mer for jaktkortet:

1
Ja

2
Nei

Mindre jegerttetthet

Bedre adkomst til terrenget (bedre /flere veier)

Bedre viltbestand

Mindre begrensning på jakt med hund

Større sjanse til å få jaktkort få tid som passer deg

Bedre overnattingsmuligheter. Hvordan?: .....

19. Bakgrunnsopplysninger.

Alder:.....år

Kjønn:.....

Hjemstedskommune:.....